

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk

RPO-582645-II/08/JJ/LN

Warszawa, 04/03/2008r.

Pan dr Mariusz Swora

Prezes Urzędu

Regulacji Energetyki

Szanowny Panie Prezesie

W nawiązaniu do pisma Pana Prezesa do Rzecznika Praw Obywatelskich, dotyczącego zjawiska tzw. „ubóstwa energetycznego”, uprzejmie dziękuję za wszystkie przekazane uwagi oraz zasygnalizowanie Rzecznikowi konieczności monitorowania opisanego zjawiska i podjęcia przez państwo działań mających na celu wsparcie finansowe dla osób nim dotkniętych. Rzecznik Praw Obywatelskich podziela pogląd Pana Prezesa, iż konieczne jest uwzględnienie przez ustawodawcę w systemie prawnym kategorii odbiorców „wrażliwych społecznie” i udzielenie im stosownego wsparcia, tak, aby z powodu trudnej sytuacji materialnej, grupa ta nie została w ogóle pozbawiona dostępu do korzystania z energii elektrycznej, czy innych mediów. Problem ten nabiera obecnie szczególnego znaczenia, w związku z prognozowanymi w najbliższych latach znaczącymi podwyżkami cen energii. Pragnę poinformować, iż Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do Ministra Pracy i Polityki Społecznej o nadesłanie kopii odpowiedzi Ministra na wspomniane w piśmie do Rzecznika wystąpienie Pana Prezesa.

W Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich podjęte zostały działania w celu dokonania analizy aktualnie obowiązujących uregulowań prawnych, których przedmiotem jest pomoc państwa dla osób najuboższych w zakresie objętym omawianą problematyką. Pomocny przy dokonaniu wskazanej analizy jest m.in. artykuł Iwony Figaszewskiej opublikowany w Biuletynie URE Nr 1/2008 - „O konieczności ochrony gospodarstw domowych słabych ekonomicznie na rynku energii elektrycznej oraz gazu”. W treści wskazanego artykułu autorka przyznała, że formą pomocy dla osób najuboższych może być instalowanie przedpłatowych urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych, które umożliwiają wykorzystanie „tylko tyle energii, ile się przedtem kupiło”. Ta metoda, zdaniem autorki, wydaje się jednak najdroższym rozwiązaniem. Zwraca ona ponadto uwagę, iż niektóre

przedsiębiorstwa energetyczne rezygnują w ogóle z montowania i obsługi liczników przedpłatowych.

W Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich prowadzone są sprawy dotyczące montażu ww. liczników, między innymi, w oparciu o reportaż w Rzeczypospolitej z dnia 11.01.2006r. „Oszczędzanie niemile widziane”. Z treści tego artykułu wynikało, że wiele osób ubogich, które zalegały z opłatami za pobraną energię wobec STOEN S.A. miało zainstalowany licznik przedpłatowy i uważało, że jest to bardzo dobra forma korzystania z energii elektrycznej dla osób osiągających niewielkie dochody. Osoby te z wielkim żalem przyjęły informację o rezygnacji przez STOEN S.A. z prowadzenia rozliczeń za pomocą liczników przedpłatowych. Wyrażały obawę, że w razie powrotu do rozliczeń na zasadach ogólnych, nie będą w stanie sprostać obciążeniu finansowemu z tytułu dostawy energii elektrycznej, w związku z tym zostaną definitywnie pobawione możliwości korzystania z niej. Na marginesie, warto wspomnieć, iż Rzecznik Praw Obywatelskich podjął wówczas sprawę w celu jej wyjaśnienia. Od przedsiębiorstwa STOEN S.A. uzyskał informacje, że STOEN S. A. stosuje liczniki przedpłatowe w stopniu marginalnym, zaś rezygnacja z pewnego ich typu była spowodowana upadłością dostawcy tych liczników i brakiem możliwości zapewnienia serwisu technicznego. STOEN S.A. zapewnił wówczas Rzecznika, że trwają prace nad wyborem nowego dostawcy liczników przedpłatowych, nie wiadomo jednak, czy ostatecznie taki dostawca został wyłoniony.

Analiza przepisów dotyczących prowadzenia przez przedsiębiorstwa energetyczne rozliczeń za pomocą przedpłatowych urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych wskazuje, iż w aktualnym stanie prawnym problematykę tę reguluje jedynie art. 6 a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. - Prawo energetyczne (Dz.U. z 2003r., Nr 153, poz. 1504 ze zm.). Zgodnie z powołanym przepisem, w razie ziszczenia się określonych w ust. 1 pkt 1-3 zdarzeń, przedsiębiorstwo energetyczne może zainstalować przedpłatowy układ pomiarowo-rozliczeniowy służący do rozliczeń za dostarczane paliwa gazowe, energię elektryczną lub ciepło. Z powyższego wynika więc, iż ewentualne zainstalowanie licznika przedpłatowego zależy wyłącznie od uznania przedsiębiorstwa energetycznego, co jest o tyle zrozumiałe, że zgodnie z art. 6a ust.2 to przedsiębiorstwo ponosi koszty zainstalowania układu.

Warto jednak zwrócić uwagę, że treść art. 6a nie znajduje ani odzwierciedlenia, ani tym bardziej uszczegółowienia, w przepisach wykonawczych do ustawy - Prawo energetyczne. W dotychczasowym stanie prawnym upoważnienie do instalowania liczników przedpłatowych było udzielone tylko przedsiębiorstwom elektroenergetycznym w § 34 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 25 września 2000r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci elektroenergetycznych, obrotu energią elektryczną, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz.U. Nr 85, poz. 957). Natomiast w pozostałych tzw. rozporządzeniach

przyłączeniowych, dotyczących paliw gazowych oraz energii cieplnej analogicznego upoważnienia nie było w ogóle. Obecnie, w żadnym z rozporządzeń wykonawczych do Prawa energetycznego nie jest uregulowana materia dotycząca instalowania przedpłatowych urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych.

W związku z powyższym, zachodzi obawa, że przepis art. 6a Prawa energetycznego, którego celem było zapobieganie sytuacjom, w których dotychczasowy odbiorca byłby w ogóle pozbawiony możliwości korzystania z energii elektrycznej i cieplnej oraz gazu i zapewnienie w jak najszerszym zakresie dostęp do tych mediów, pozostaje w praktyce martwy. Tymczasem, jak wskazano wyżej, w ocenie samych zainteresowanych, t.j. osób najuboższych, omawiany sposób dokonywania rozliczeń z przedsiębiorstwem energetycznym stanowił skuteczny instrument zapewnienia im dostępu do energii i gazu w takim zakresie, na jaki pozwalała ich sytuacja finansowa.

Rzecznikowi Praw Obywatelskich nie są znane żadne dane statystyczne dotyczące zakresu wykorzystywania przez przedsiębiorstwa energetyczne możliwości przewidzianej w art. 6a Prawa energetycznego. Nie wiadomo również, czy i jak duże obciążenie finansowe z tytułu instalacji wskazanych urządzeń ponoszą przedsiębiorstwa energetyczne. Interesujące jest również zagadnienie, czy z uwagi na brak rozwinięcia treści art. 6a Prawa energetycznego w przepisach wykonawczych do ustawy, przedsiębiorstwa energetyczne korzystają w ogóle ze stworzonej im możliwości instalowania liczników przedpłatowych. W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich jest to z całą pewnością skuteczny środek minimalizowania skutków zjawiska „ubóstwa energetycznego”, choć oczywiście nie powinien być ani jedyny, ani najważniejszy. Jednakże wydaje się, że skoro ustawodawca stworzył możliwość przeciwdziałania zjawisku utraty dostępu do energii lub gazu spowodowanego m.in. ubóstwem odbiorcy, to warto byłoby w maksymalnie szerokim zakresie instrument ten wykorzystywać.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001r., Nr 14, poz. 147) zwracam się do Pana Prezesa u poinformowanie Rzecznika, czy Urząd Regulacji Energetyki dysponuje danymi dotyczącymi omawianych kwestii oraz o ich ewentualne udostępnienie Rzecznikowi. Proszę również o przedstawienie stanowiska Urzędu w kwestii możliwości realizowania przez przedsiębiorstwa energetyczne regulacji z art. 6a Prawa energetycznego pomimo braku szczegółowych uregulowań tej problematyki w aktach wykonawczych do ustawy, a także w kwestii możliwości ewentualnego zapobiegania niekorzystnemu, z punktu widzenia odbiorców energii w gospodarstwach domowych, zjawisku rezygnacji przez przedsiębiorstwa energetyczne z prowadzenia rozliczeń za energię lub gaz za pomocą liczników przedpłatowych.

Z poważaniem

/-/ Stanisław Trociuk